

МЕМОРАНДУМ ПРО ЕКОНОМІЧНУ ТА ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ТА СИСТЕМА МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

- 1. За останній рік макроекономічний дисбаланс в Україні досягнув неприйнятно високих рівнів.** У 2013 році фіскальний дефіцит становив $4\frac{1}{2}$ відсотка ВВП, а Уряд накопичив значні заборгованості з фінансування видатків. У 2013 році дефіцит державної компанії НАК НАФТОГАЗ, зумовлений різким зростанням збиткових продажів газу регіональним теплогенеруючим компаніям та спадом прибутковості продажу газу промисловим споживачам, досягнув майже 2 відсотків ВВП. Державний борг зріс до 41 відсотка ВВП, у той час як обсяг зовнішнього боргу залишався на доволі високому рівні – 77 відсотків ВВП. Режим курсової прив'язки та завищений обмінний курс (що мали місце до недавнього часу) призвів до зростання дефіциту рахунку поточних операцій до рівня понад 9 відсотків ВВП. У світлі значних платежів за зовнішніми зобов'язаннями та обмеженого доступу до міжнародних ринків боргових зобов'язань, міжнародні резерви впали до критично низького рівня, що вимірюється приблизно двома місяцями імпорту. Україна потребує фінансової підтримки в рамках запропонованої угоди про «стенд-бай» не лише для того, щоб вирішити проблему дефіциту рахунку поточних операцій та навантаження на рахунок капіталу, але і з метою поповнення резервів.
- 2. Після періоду інтенсивної політичної та економічної турбулентності, що спостерігалися в останні місяці, Україна досягла певної стабільності, однак величезні проблеми залишаються.** Для того, щоб захистити резерви та вирішити питання завищеного курсу вітчизняної валюти, Національний Банк України (НБУ) у лютому перейшов на режим плаваючого обмінного курсу. Заходи, запроваджені у лютому та березні, допомогли стабілізувати фінансові ринки та забезпечити виконання платежів, які становили критичний пріоритет для бюджету. У цьому контексті, НБУ надав підтримку ліквідності банкам та наростив свої авуари в цінних паперах Уряду, що допомогло пом'якшити ситуацію з фінансуванням Уряду. Разом з тим, невизначеність у економічному та політичному середовищі зберігається. З огляду на поточну відсутність доступу до ринків, вимальовується проблема забезпечення великих сум для погашення зовнішнього боргу у 2014-15 рр. (у т.ч. перед МВФ). Дострокові вибори Президента призначені на 25 травня 2014 року.
- 3. Економічні результати у 2014 носитимуть мішаний характер.** Відповідно до запропонованої програми економічних реформ дефіцит рахунку поточних операцій має знизитися приблизно до $4\frac{1}{2}$ відсотків ВВП, чому сприятимуть корегування обмінного курсу та консолідація фіскальної ситуації. Впродовж року, темпи економічного зростання можуть суттєво скоротитися, що є відбитком слабкої довіри з боку інвесторів та споживачів, зумовивши спад ВВП на рівні 5 відсотків у річному вимірі. У відповідь на нещодавне корегування обмінного курсу (а також підвищення тарифів на газ та теплопостачання), інфляція тимчасово поштовхнулася, досягнувши на кінець 2014 року 16 відсотків. Міжнародні резерви застабілізуються на рівні, що приблизно відповідає $2\frac{1}{2}$ місяцям покриття імпорту. Очікується, що девальвація національної валюти та офіційні запозичення (що мають допомогти профінансувати усе ще великий рівень дефіциту бюджету Уряду), підштовхнуть зростання обсягу боргу державного сектора до рівня $56\frac{1}{2}$ відсотків ВВП, а обсяг зовнішнього боргу – до $99\frac{1}{2}$ відсотків ВВП.
- 4. Наша програма економічних реформ, за фінансової підтримки з боку Фонду та інших партнерів, забезпечить значне поліпшення перспектив для України на середній термін.** Запропоновані підходи у економічній політиці забезпечать підвищення конкурентоспроможності, обмежать дефіцит рахунку поточних операцій до 4 - $4\frac{1}{4}$ відсотків ВВП у 2015-16 рр., та відновлять доступ приватного та державного сектора до міжнародних ринків капіталу. Державний сектор і надалі забезпечуватиме виконання своїх зобов'язань, а НАФТОГАЗ зможе забезпечити виконання майбутніх платежів в рахунок оплати імпорту. Макроекономічна стабілізація та структурні реформи – у т.ч. поліпшення у царині державного урядування та бізнес-середовищі, сприятимуть підвищенню інвестицій, економічному зростанню, посилять фіскальну та зовнішньоекономічну стабільність. Очікується, що темпи експорту у 2015-16 рр зростуть до рівня понад 6 відсотків ВВП. До кінця 2016 року інфляція скоротиться приблизно до 6 відсотків, а НБУ поповнить свої міжнародні резерви до рівня покриття, еквівалентного майже 4 місяцям імпорту.

II. ПРОГРАМНІ ЦІЛІ

- 1. Наша програма має на меті забезпечити відновлення макроекономічної стабільності, зміцнення економічного управління та підвищення прозорості, закласти підвалини для потужного та збалансованого економічного зростання.** Ядром стратегії щодо економічної політики мають стати орієнтовані на найближчу перспективу заходи, які мають забезпечити стабільність та поглиблення реформ з метою стійкого скорочення дефіциту рахунку поточних операцій та фіскального дефіциту, щоб забезпечити стабільність ситуації з боргом, зміцнити базу для прийняття рішень у царині економічної політики, а також забезпечити більш високий та стійкий рівень економічного зростання.

2. **Фінансування з офіційних джерел та від міжнародних інституцій відіграватиме визначальну роль у забезпеченні підтримки наших зусиль, спрямованих на забезпечення стабілізації, корегування та впровадження реформ.** На додаток до фінансування від МВФ, ми заручилися запевненнями щодо отримання фінансування від ЄС, США, Світового Банку, ЄБРР, ЄІБ, та інших донорів, що надають підтримку на двосторонній основі, а також міжнародних фінансових інституцій. Ми докладатимемо усіх зусиль, щоб зробити доступними усі обіцяні обсяги фінансування з двосторонніх та багатосторонніх джерел, а також забезпечити тісну співпрацю з усіма міжнародними партнерами за ключовими напрямками реформ.

III. Напрямки економічної політики, що знайшли відображення у програмі

3. **Центральним ядром програми реформ стане монетарна та валютно-курсова політика, фінансовий сектор, фіскальні платежі та корегування фіскальної ситуації, енергетичний сектор, а також зміцнення державного урядування, посилення прозорості та поліпшення бізнес-клімату.**
- a. **Монетарна політика буде більш предметно зосереджуватися на питанні стабільності внутрішніх цін,** таргетуючись до інфляції на рівні 3 – 5 відсотків на середньотермінову перспективу, що відповідає різниці у продуктивності з нашими торговельними партнерами. Точний цільовий показник інфляції буде конкретизовано в процесі запровадження інфляційного таргетування. У цьому контексті, НБУ продовжуватиме дотримуватися політики гнучкого обмінного курсу. Впродовж 12-місячного періоду з моменту ухвалення програми, НБУ перейде на інфляційне таргетування. До того часу, монетарна політика використовуватиме чисті міжнародні резерви (ЧМР) та чисті внутрішні активи (ЧВА) НБУ, щоб забезпечити зростання грошової бази у відповідності до потреб стабільності внутрішніх цін. Ми передбачаємо, що такий підхід допоможе нам забезпечити стабільність внутрішніх цін, подолати дисбаланс у зовнішньому секторі і полегшить процес поступового відновлення вичерпаних міжнародних резервів.
- b. **Реформи у фінансовому секторі будуть націлені на забезпечення фінансової стабільності.** Ми здійснюватимемо моніторинг рівнів ліквідності та забезпечуватимемо фінансову стійкість у банківському секторі, реструктуризуватимемо та рекапіталізуватимемо фінансові інституції, що потребуватимуть цього, вдосконалимо регулятивну та наглядову базу, а також вживатимемо кроків для полегшення процесу реструктуризації непрацюючих позик у банківському секторі (NPLs). Ми передбачаємо, що такий підхід сприятиме зростанню довіри з боку вкладників і стимулюватиме процес здорового зростання обсягів кредитування.
- c. **У найближчі місяці фіскальна політика орієнтуватиметься на забезпечення виконання зобов'язань з фінансування пріоритетних видатків,** а також імплементацію заходів, спрямованих на більш глибоке корегування ситуації на середньо-термінову перспективу. Початкову стабілізацію у 2014 році буде досягнуто шляхом комбінування заходів, що стосуватимуться доходів та видатків. На 2015-16 рр. ми передбачаємо *поступове корегування фіскальної ситуації, орієнтоване на видаткову частину*, – темпи якого будуть співставні з темпами відновлення економіки - метою якого стане скорочення структурного фіскального дефіциту приблизно на 2 відсотка ВВП до 2016 року. Ми очікуємо, що такий підхід дасть нам змогу забезпечити стабільну фіскальну позицію та підвищити рівень довіри.
- d. **Реформи у енергетичному секторі будуть зосереджені навколо зменшення гальмівного впливу, що справляє цей сектор на фіскальну ситуацію, та підвищення його ефективності.** Ключовим механізмом для забезпечення цієї мети буде поступове підвищення роздрібних тарифів на газо- та теплопостачання – підкріплене відповідним підвищенням цін на газ, що відпускається підприємствам ТКЕ – та супроводжуване розширеними заходами соціального захисту, що мають пом'якшити негативний вплив на найбільш вразливі верстви населення. Ми також поліпшимо прозорість фінансових рахунків НАФТОГАЗу і започаткуємо процес його реструктуризації. Ми очікуємо, що з часом ці заходи стимулюватимуть внутрішні інвестиції, підвищать енергетичну незалежність, та знизять тиск на платіжний баланс.
- e. **Центральним компонентом нашої програми є енергійні реформи, спрямовані на зміцнення державного урядування, підвищення прозорості та поліпшення бізнес-клімату.** Ми наростимо інституційну спроможність для більш ефективного провадження діяльності, спрямованої на запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним способом, заходів з протидії корупції, зусиль спрямованих на повернення викрадених активів. Ми плануємо забезпечити підвищення прозорості операцій Уряду та приступити до вирішення проблем управління у НАФТОГАЗі та інших державних інституціях, і звертатимемося по експертну підтримку до МВФ та інших міжнародних партнерів, яка б змогла допомогти нам досягнути наших цілей за цим напрямком. Ми очікуємо, що подібні заходи допоможуть нам поліпшити бізнес-клімат і ліквідувати за давніми перешкоди на шляху до економічного зростання.

A. Валютно-курсова та монетарна політика

4. **Ми налаштовані на продовження провадження політики гнучкого обмінного курсу.** Це допоможе нам полегшити процес такого необхідного корегування зовнішнього сектора, зберегти обмежені міжнародні резерви та забезпечити важливий механізм абсорбування шоків. Корегування обмінного курсу, яке було проведено на початку 2014 року, ліквідувало завищеність курсу гривні, що за оцінками мала місце у період перед кризою, і створило передумови для скорочення дефіциту зовнішнього рахунку поточних операцій. Ці чинники у поєднанні з іншими реформами, передбаченими програмою, допоможуть утримувати рівень реального обмінного курсу, загалом, у відповідності з фундаментальними засадами. На подальшу перспективу:
- a. **З огляду на те, що за прогнозом міжнародні резерви НБУ впродовж 2014 року залишатимуться на критично низькому рівні не дивлячись на відчутні обсяги фінансової допомоги з офіційних джерел, НБУ намагатиметься поступово накопичувати резерви через закупівлю на ринку, у відповідності до цільових показників щодо резервів, наведених у Таблиці 3.** Це допоможе підтримувати впевненість ринку у тому, що країна має достатні ресурси у іноземній валюті, щоб забезпечити розрахунки Уряду в частині обслуговування зовнішнього боргу, а також для погашення НАФТОГАЗом заборгованостей з оплати за газ. Якщо стан платіжного балансу виявиться кращим за очікування, темпи накопичення резервів пришвидшаться. У рідкісних випадках, НБУ може вдаватися до точно спланованого у часі продажу обмеженого обсягу іноземної валюти, якщо виникатиме необхідність допомогти обмежити розкручування самовідворюваного циклу девальваційних очікувань.]
- b. **Ми сприятимемо розвитку більш зрілого, прозорого та прогнозованого валютного ринку, у т.ч. інструментів приватно-приватного хеджування.** Це відіграватиме вирішальну роль для забезпечення довіри та скорочення непотрібних витрат для ринку. У цьому контексті ми не впроваджуватимемо нових обмежень, що могли б негативно вплинути на операції з іноземною валютою, також не будемо інтенсифікувати існуючі обмеження впродовж періоду дії програми. Ми звернемося до МВФ з проханням провести оцінку існуючих валютних обмежень, дія яких не має часової прив'язки (до кінця травня 2014 року), а також сформуємо і почнемо імплементувати план їх поетапного скасування (до кінця липня 2014 року), почавши із заходів контролю, що мають найбільш деформуючий вплив, одночасно забезпечуючи захист макроекономічної стабільності.
- c. **Як попередній захід, виконання якого уможливить розгляд питання про ухвалення угоди «стенд-бай» (SBA) на засіданні Ради Директорів МВФ 31 березня 2014 року НБУ ухвалив нормативний акт, відповідно до якого офіційний обмінний курс розраховуватиметься як середньозважене значення курсів за якими відбувалися операції на міжбанківському ринку того ж дня.** Це забезпечить подальше посилення прозорості щодо офіційного обмінного курсу та ліквідує практику існування паралельних обмінних курсів (MCP).
5. **Монетарна політика – відповідно до основного мандату НБУ – зосереджуватиметься на забезпеченні стабільності внутрішніх цін.** На наступний рік монетарна політика використовуватиме систему таргетування до ЧМР/ЧВА, щоб забезпечити динаміку грошової пропозиції, яка б відповідала потребам внутрішньої цінової стабільності. На початковому етапі, вона забезпечуватиме певну частку потреб, пов'язаних з фінансуванням дефіциту бюджету та фінансування банків із одночасним забезпеченням дотримання рівня ЧМР. Однак, починаючи з середини 2014 року, паралельно з відновленням довіри до банківської системи та зміцненням позицій фіскальних рахунків, потреби у внутрішньому фінансуванні будуть жорстко підпорядковуватися первинній меті монетарної політики, якою є утримання під контролем інфляції. На майбутнє:
- a. **НБУ надасть банкам більшу «свободу» щодо управління їхньою ліквідністю,** скасувавши щоденні ліміти на мінімальні залишки, що мають підтримуватися банками на їхніх рахунках в НБУ, натомість зобов'язавши банки забезпечувати дотримання обов'язкового коефіцієнта резервування в середньому впродовж місячного періоду резервування.
- b. **Ми утримуватимемося від використання адміністративних нормативних заходів та обмежень** як заміника традиційно визнаних монетарних інструментів.
6. **Впродовж 12-місячного періоду з моменту ухвалення програми, НБУ завершить необхідні технічні приготування і перейде на інфляційне таргетування (ІТ), зробивши його «якорем» своєї нової монетарної політики.** Для цього ми:
- a. **Встановимо чіткий часовий горизонт (до кінця червня 2014 року) для завершення підготовчих робіт, що ще залишилося здійснити для переходу на ІТ.** До таких слід віднести заходи із зміцнення спроможності НБУ щодо розробки прогнозів, посилення його незалежності, вдосконалення комунікативної функції, а також операційної бази для провадження монетарної політики.
- b. **Реформуємо процес прийняття рішень у НБУ,** щоб відмежувати функцію формування політики у чистому вигляді (яка має бути прерогативою Правління НБУ і – час від часу –

Комітету монетарної політики (КМП)) від функції провадження операцій на відкритому ринку. Після того, як буде відновлено активну діяльність КМП, ми наділимо його повноваженнями встановлювати відсоткові ставки, що є інструментом монетарної політики, у відповідності до цільового параметру інфляції.

- c. **Наділимо НБУ повною повноважень щодо розробки та використання свого власного прогнозу інфляції, та інших макроекономічних змінних для цілей монетарної політики (процес прийняття рішень буде міцно «заякорений» на макроекономічних дослідженнях НБУ).** Важливо відзначити, що НБУ користуватиметься повною свободою щодо встановлення свого власного цільового показника інфляції і від нього більше не вимагатиметься пристосовуватися до прогнозу інфляції, розробленого Міністерством економіки і ухваленого Урядом
- d. **Публікуватимемо (із відповідним лагом у часі) протоколи засідань Правління НБУ з питань монетарної політики, і у більш загальному контексті – посилення комунікативної стратегії НБУ.**
- e. **Вдосконалюватимемо інструменти монетарної політики НБУ** таким чином, щоб забезпечити тісне координування відсоткових ставок за активними та пасивними операціями НБУ з офіційною ставкою НБУ, що є інструментом монетарної політики. В міру наближення моменту впровадження ІТ, НБУ усе більш покладатиметься на корегування своєї відсоткової ставки, що є інструментом монетарної політики, як цього вимагатиме підтримка внутрішньої цінової стабільності, і планує утримувати відсоткові ставки позитивними у реальному вимірі.

7. **Для того, щоб сприяти посиленню незалежності, вдосконаленню управління, поліпшенню прозорості та підзвітності НБУ, а також закласти підвалини для переходу на режим інфляційного таргетування, ми:**

- a. **Сформуємо комітет з питань аудиту при Раді НБУ** (див. параграф 28).
- b. **Введемо у дію законодавчі поправки, що скасують верховенство Закону про бюджет над Законом про НБУ** і припинимо практику авансового перерахування до бюджету сум перевищення доходів НБУ над його видатками протягом фіскального року.

8. **Ми здійснюватимемо моніторинг виконання нашої програми через цільові показники чистих міжнародних резервів та монетарних агрегатів.** Ми маємо намір дотримуватися верхньої межі на ЧВА та нижньої межі на ЧМР (*кількісні критерії ефективності*), а грошова база слугуватиме *індикативним цільовим показником* (див. Таблицю 3). Запропоновані «стелі» на ЧВА узгоджуються з нашими цілями щодо рівнів інфляції, у той час як показники нижньої межі на ЧМР розроблені таким чином, щоб забезпечувати адекватний рівень міжнародних резервів.

В. Політика у фінансовому секторі

9. **Ми виступаємо за посилення фінансової стабільності на підтримку економічного зростання.** За останні роки було досягнуто успіху в посиленні фінансового сектору. Проте, за останні місяці в цьому секторі виникли певні збитки і здійснювався тиск на ліквідність. Вживаються заходи, спрямовані на скорочення кількості слабких місць, захист вкладників та забезпечення фінансової стабільності за рахунок: (i) належного моніторингу та підтримки рівня ліквідності; (ii) оцінки фінансової стійкості банків; (iii) у разі потреби реструктуризації і рекапіталізації фінансових установ; (iv) модернізації регуляторно-наглядової бази; а також (v) посилення спроможності банків вирішувати питання непрацюючих активів.

Моніторинг та забезпечення підтримки рівня ліквідності банків

10. **Ми й надалі надаватимемо необхідні обсяги ліквідності банківській системі прозоро та оперативно.** В лютому 2014 були послаблені норми обов'язкового резервування і посилені інструментарій забезпечення ліквідності шляхом прийняття працюючих активів в якості застави із консервативним дисконтом під кредит для забезпечення екстреної ліквідності. Як і раніше, моніторинг умов ліквідності здійснюється на щоденній основі. Для полегшення завдання управління ліквідністю банків і вдосконалення нагляду ми надалі пом'якшуватимемо норми резервування і дозволимо банкам дотримуватись середнього рівня обов'язкових резервів впродовж місячного періоду резервування як зазначено вище у параграфі 9. Починаючи з кінця березня 2014 р., ми зобов'яжемо 35 найбільших установ надавати НБУ їхні прогнози руху грошових коштів на наступний тиждень. НБУ готовий вживати відповідні заходи для підтримання достатнього рівня ліквідності в усіх банках.

Оцінка фінансової стійкості

11. **З метою посилення довіри ринку і збереження фінансової стабільності буде забезпечуватись належний рівень капіталізації банків.** З цією метою:

- a. **Будуть висуватись вимоги щодо проведення діагностичних обстежень з метою оцінки поточної вартості активів та аналізу бізнес-планів банків на період до кінця 2016 року для підтвердження платоспроможності і життєздатності банків.**
 - 15 квітня 2014 року НБУ надав розпорядження найбільшим 35 банкам України розпочати проведення незалежних діагностичних обстежень, основою яких

- будуть дані станом на кінець грудня 2013 року, за Технічними завданнями (ТЗ), розробленими НБУ (**попередній захід**). Ці діагностичні обстеження оцінюватимуть достатність капіталу для дотримання вимог щодо забезпечення капіталу 1-го рівня («K1») на рівні 7% в контексті загального значення вимог щодо капіталу, що дорівнює 10 відсоткам, і 4.5% за базовим і песимістичним макроекономічними сценаріями, узгодженими з МВФ, відповідно. Крім того, банки будуть зобов'язані надати НБУ свої бізнес-плани у частині забезпечення виконання вимог щодо капіталу на період до кінця 2016 року. Технічне завдання на проведення діагностичного обстеження, погоджене з експертами МВФ та Світового Банку, буде підготоване на базі Керівництва ЄЦБ з аналізу якості активів на 2014 рік (2014 ECB Asset Quality Review) і передано аудиторам до кінця квітня 2014 року. Технічне завдання, серед іншого, передбачатиме вимогу, згідно якої обраний аудитор не повинен був брати участі у проведенні регулярного річного аудиту конкретного банку впродовж трьох останніх років.
- У 15 найбільших банках означені діагностичні обстеження та аналіз бізнес-планів будуть завершені до кінця липня 2014 року (**структурний маяк**). Діагностичні обстеження решти 20 наступних за величиною банків і аналіз їхніх бізнес-планів будуть завершені до кінця вересня 2014 р. У випадках, коли аудиторські перевірки свідчатимуть про адекватну капіталізацію, а бізнес-плани демонструватимуть життєздатність та належний рівень капіталізації банківської установи на період до кінця 2016 року, не вимагатиметься жодних подальших заходів. Проте, до банків, в яких в ході проведення діагностичного обстеження буде виявлена недостатність капіталу або їх нежиттєздатність як банківської установи на період до кінця 2016 р., буде висунуто вимогу надати плани рекапіталізації і реструктуризації. Ці плани повинні будуть містити шляхи вирішення проблем, виявлених в ході діагностичного обстеження, а також зобов'язання покрити розриви капіталу. 15 найбільших банків повинні будуть надати плани для узгодження з НБУ до кінця вересня 2014 року, а 20 наступних за величиною банків – до кінця листопада 2014 р.
 - НБУ призначить Керівний комітет, що здійснюватиме нагляд за процесом діагностики кожного з 35 банків, щоб забезпечити послідовність підходу і переконатися у тому, що процес імплементації відповідає цілям та вимогам цього проекту загалом. До цього процесу буде залучено експертів МВФ та Світового Банку.
 - Оцінка фінансового стану решти менших за розміром банківських установ буде завершена до кінця другого кварталу 2015 р. і здійснюватиметься на основі даних річних аудиторських перевірок банків з урахуванням змін у застосуванні МСФЗ, що витікатимуть з оцінки імплементації МСФЗ, поданої нижче.
- b. **Будуть вживатись заходи щодо забезпечення належної капіталізації фінансового сектору.** Банки повинні виконувати вимоги щодо забезпечення капіталу 1-го рівня («K1») на рівні 7% і 4.5% за базовим і песимістичним макроекономічними сценаріями в період до кінця 2016 року. Граничним строком входження у виконання цієї вимоги для 15 найбільших банків є кінець грудня 2014 р., а для 20 наступних за величиною банків – кінець лютого 2015 року. Приватним власникам банків буде запропоновано покрити розрив до виконання показника 7 % K-1 за базовим сценарієм і 4.5 % K-1 за песимістичним сценарієм шляхом внесення додаткових коштів.
- c. **Буде забезпечена наявність належного обсягу коштів для рекапіталізації або реструктуризації у разі, якщо приватний сектор не надасть фінансування для покриття розривів капіталу в системних банках.**
- Якщо наявні акціонери, які пройшли перевірку професійної придатності і наявності бездоганної ділової репутації, не бажатимуть або не матимуть змоги здійснити рекапіталізацію слабкого банку в повному обсязі, для відновлення його платоспроможності або здійснення впорядкованої реструктуризації можуть бути використані державні кошти згідно встановлених жорстких критеріїв. Зазначені критерії будуть узгоджені урядом та НБУ із спеціалістами МВФ до 31 травня 2014 р. (**структурний маяк**). Ці критерії мають включати вимоги щодо забезпечення перенесення збитків на акціонерів до того, як будуть внесені державні кошти з метою рекапіталізації або реструктуризації банку, і призначення уповноваженої особи, яка здійснюватиме моніторинг діяльності банку від імені держави. Вони також включатимуть вимогу щодо добровільного призупинення права голосу по акціях у власності будь-якої сторони, яка може знаходитись в процесі подання документів, що встановлюють кінцевого власника, на адресу НБУ. З цією метою ми внесемо відповідні поправки до законодавства.
 - За необхідності, у контексті розгляду змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2014 рік» Уряд ініціюватиме прийняття рішення про надання достатньої фінансової підтримки банкам, за умови дотримання чіткої процедури щодо використання цієї підтримки, погодженої з експертами МВФ.
 - До кінця березня 2014 р. на високому рівні буде створений комітет, що забезпечуватиме належне використання державних коштів, що спрямовуватимуться на рекапіталізацію та реструктуризацію банків. В зазначений комітет слід включити Міністра фінансів, Голову

Національного банку і Директора-розпорядника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Одразу після створення зазначений комітет призначить представника із зв'язків з громадськістю, відповідального за комунікаційну стратегію з питань рекапіталізації для ефективного і своєчасного інформування ринку і вкладників.

- Якщо виникне потреба у використанні державних коштів, уряд має бути готовий до управління своєю власністю у фінансовому секторі. З цією метою до кінця вересня 2014 року (**структурний маяк**) в Міністерстві фінансів України буде створений спеціальний підрозділ. Цей підрозділ буде уповноважений максимально збільшити вартість активів у власності держави і співпрацювати із відповідними банками виключно за принципом незалежності сторін. Буде гарантована професійна придатність і наявність бездоганної ділової репутації членів правління банку, які представлятимуть державу, а також керівництва банку, здатних взяти на себе відповідальність за ключові рішення, що стосуватимуться уряду, як акціонера. З метою попередження політичного втручання в комерційну діяльність банків, Міністерству фінансів України слід підписати із кожним банком із часткою державної власності документ, що визначатиме порядок взаємодії двох сторін.
- d. **Використовуватимемо існуючий механізм санації для банків, що не отримують допомоги від акціонерів або вважатимуться нежиттєздатними.** Питання буде вирішуватиметься шляхом – в порядку надання переваги відповідним підходам і відповідно можливостей їх реалізації – злиття, придбання і прийняття (P&A), створення перехідного банку (bridge bank), повної рекапіталізації банку державою або ліквідації банку. Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) слід і надалі виконувати функції агенції по виведенню банків з ринку, крім того слід вжити заходів для забезпечення його укомплектування кадрами і навчання персоналу, а також належним рівнем резервів для своєчасного виконання його зобов'язань (до кінця липня 2014 р.). Ми вживемо заходів для посилення координації між НБУ, Міністерством фінансів та ФГВФО. З цією метою, після консультацій з експертами МВФ та Світового Банку, до кінця травня 2014 року буде внесено уточнення до поточної версії Меморандуму про взаєморозуміння, що регулює взаємовідносини між цими установами (включно з питанням про взаємний доступ до інформації та співпрацю), та оприлюднено на веб-сторінках відповідних інституцій.
- e. **Своєчасно підходитимемо до вирішення питань будь-якого банку, який перейде у розряд проблемних до того, як буде завершено процес діагностичного обстеження, згаданий вище.** Буде здійснюватись ретельний моніторинг банківської системи і, у разі необхідності, на місця будуть направлятись інспекційні перевірки. Якщо капітал банку падатиме нижче регулятивного мінімуму, НБУ вимагатиме від акціонерів подати план дій з рекапіталізації банку, а також уводитиме обмеження на діяльність банку відповідно до законодавства. Якщо рівень капіталу банку знизиться до рівня менше третини законодавчо встановленого мінімального рівня, до власників буде висунута вимога негайно відновити платоспроможність банку згідно існуючого законодавства. У разі неможливості виконати цю вимогу в установу буде введена тимчасова адміністрація, яка усуває керівництво банку і призупиняє повноваження загальних зборів акціонерів, наглядової ради банку та правління банку. Ми беремо на себе зобов'язання проводити в усіх банках, що знаходяться в процесі санації офіційне розслідування ФГВФО, щоб встановити, чи не спричинена неплатоспроможність протиправними діями або недобросовісною банківською практикою, і притягти до відповідальності винних осіб.

Модернізація регулятивно-наглядової бази

12. **Щоб підвищити довіру до банківської системи, буде посилено систему регулювання і нагляду.** З цією метою, ми:

- a. **Забезпечуватимемо консервативне впровадження МСФЗ в сфері обліку і практики розкриття інформації про пов'язані сторони, формування резервів під активні операції, оцінки застави і визнання доходу по непрацюючих кредитах.** В цьому зв'язку після завершення діагностичних обстежень, згаданих вище, із залученням технічної допомоги від МВФ, до кінця жовтня 2014 р. буде підготовано звіт про те, чи облікові практики, яких дотримуються банки, що увійшли до вибірки великих та середніх українських банків, є співставними з тими, що застосовуються міжнародними банками інших юрисдикцій. У разі, якщо така оцінка дасть предметні підстави для вдосконалення практики застосування МСФЗ, у тому числі що стосується правил резервування, оцінки активів та застави, після консультацій з МВФ в Світовим банком до кінця листопада 2014 р. нами будуть розроблені інструкції з коригування існуючих в банківській системі практик для застосування їх при складанні банками фінансової звітності за 2014 р.
- b. **Приводитимемо існуючі валютні положення у відповідність із міжнародним передовим досвідом.** Важливим кроком у цьому зв'язку буде згортання дії Постанови № 109. З цією метою 4 квітня 2014 року НБУ анулював Постанову Правління НБУ № 109 і

оголосив конкретний графік, погоджений з експертами МВФ, поступового виходу банків з нормативу чистої відкритої валютної позиції впродовж 20 місяців, починаючи з 1 травня 2014 р. (*попередній захід*).

- c. **Вживемо заходів для забезпечення дотримання Основних принципів ефективного банківського нагляду (CPEBS)**, зокрема, що стосується моделі нагляду, консолідованого нагляду, а також кризового менеджменту НБУ. До кінця грудня 2015 р. буде надісланий запит МВФ та Світовому банку щодо проведення окремої оцінки дотримання нами Основних принципів.
- d. **Створимо централізований реєстр кредитів при НБУ.** Зазначений реєстр має на меті здійснення моніторингу концентрації кредитного ризику і посилення моніторингу великих бізнес-груп (в тому числі тих, що пов'язані з власниками банків), і стає важливим інструментом безвізного і виїзного банківського нагляду. З цією метою, до кінця серпня 2014 р., із залученням до консультацій експертів МВФ та Світового Банку, буде переглянута існуюча законодавча база реєстру кредитів з метою забезпечення початку функціонування не пізніше серпня 2015 р.

Сприяння спроможності банків вирішувати питання непрацюючих кредитів

13. **Будуть вжиті заходи для сприяння ефективному розв'язанню питань боргових зобов'язань приватного сектору.** Робота буде вестись у двох напрямках:

- a. **Оцінка політики і процедур банків щодо роботи з проблемними кредитами.** Під час проведення діагностичних обстежень, буде надіслане прохання аудиторським фірмам проводити оцінку якості політики і процедур реструктуризації боргу з метою забезпечення ефективності реструктуризації боргових зобов'язань, у т.ч. списання та передачу непрацюючих позик. Звіти аудиторських компаній будуть складені до кінця вересня 2014 р.
- b. **Виявлення нормативно-правових перепон для ефективного позасудового розв'язанню питань боргу.** З цією метою за технічної допомоги МВФ до кінця жовтня 2014 р. буде здійснено аналіз існуючої законодавчої для розв'язання питань проблемних кредитів та визначено, які існуючі законодавчі, регулятивні та податкові перепони перешкоджають ефективній реструктуризації боргу .

С. Фіскальна політика

14. **Першочерговим пріоритетом уряду є забезпечення своєчасних витрат за пріоритетними напрямками.** Суттєва макроекономічна і політична невизначеність і потрясіння мали негативний вплив на обсяги надходжень і спричинили накопичення несплачених рахунків (0.4 % від ВВП на кінець березня). Для вирішення цієї проблеми уряд на початку березня ухвалив постанову про пріоритети у виконанні бюджету і продовжує вдосконалювати інструменти управління грошовими коштами на тижневій основі і визначення пріоритетності видатків. Такі інструменти передбачатимуть:

- a. **Термінові адміністративні заходи, спрямовані на збільшення надходжень, що включають:** (i) руйнування схем уникнення оподаткування; (ii) припинення імпорту в обхід офіційних контрольно-пропускних пунктів; (iii) посилення контролю за реалізацією алкогольних виробів; (iv) посилення процесу стягнення великої за обсягом заборгованості; (v) жорсткіша перевірка дотримання вимог щодо сплати постійних податків (ПДВ) за рахунок автоматизації; (vi) проведення податкових аудитів і оперативне стягнення сум, встановлених в їх результаті; а також (vii) посилення заходів із стягнення заборгованості по сплаті за житлово-комунальні послуги для покращення фінансового стану НАК «Нафтогаз України».
- b. **Встановлення пріоритетності видатків** для забезпечення обслуговування боргу, виконання зобов'язань по виплаті заробітної плати і пенсій. Визначення інших нагальних потреб щодо видатків.
- c. У разі можливості, **залучення фінансових ресурсів** банківського сектору.

На початковому етапі фіскальне коригування спиратиметься на «меню» заходів із збільшення надходжень і скорочення видатків (див. таблицю у тексті). На цей рік розмір структурного фіскального коригування дорівнюватиме 1.0% від ВВП. З цією метою, урядом ухвалено комплекс заходів із збільшення надходжень і скорочення видатків, що мають забезпечити у сумі як мінімум 45 млрд. грн., і запроваджено їх у дію через ухвалення змін у Законі України «Про Державний бюджет України на 2014 р.» до 27 березня 2014 р. (*попередній захід*).

Заходи із скорочення видатків	Сума (млн.грн)
Утримування мінімальної заробітної плати і заробітної плати 1 тарифного розряду на рівні 1 січня 2014 року впродовж 12 м-ців 2014 р.	7300
Утримування мінімального прожиткового рівня, що слугує базою для обрахунку пенсій та різноманітних видів допомоги, прив'язаних до пенсій на	2900

рівні 1 січня 2014 року впродовж 12 м-ців 2014 р., а також призупинення індексації пенсій

Оптимізація видатків непенсійних фондів соціального страхування і переведення заощаджених сум до Пенсійного фонду	4100
Скорочення видатків на соціальну допомогу	2300
Визначення пріоритетності і оптимізація капітальних видатків	7700
Визначення пріоритетності і оптимізація надання субсидій підприємствам	2100
Підвищення ефективності державних закупівель та інших видатків	3200
Додаткові видатки на обслуговування боргу, пов'язані з девальвацією обмінного курсу та вимогами за гарантіями	-3700
ВСЬОГО по заходах із скорочення видатків	25900
Заходи із збільшення надходжень	Сума (млн.грн)
Призупинення 0% ПДВ за операціями з експорту зернових і технічних культур на період 1 квітня-30 вересня 2014 року	4000
Збільшення платежів за користування природними ресурсами та розширення бази	1600
Збільшення ставки акцизу, розширення бази оподаткування, індексація цін за користування землею	4600
Запровадження скороченої ставки ПДВ – 7 % - у частині, що стосується першої поставки ліків та медикаментів	2200
Покращення адміністрування податків за рахунок виявлення і припинення шахрайських схем при імпорті палива і виробництві алкоголю	6 700
ВСЬОГО по заходах з мобілізації надходжень	19100

Заходи із скорочення видатків

- a. Ми вирішили не збільшувати рівень мінімальної заробітної плати, як це раніше планувалось зробити в липні і жовтні 2014 р., залишивши до кінця 2014 р. мінімальну заробітну плату на рівні 1218 грн., а зарплату 1-го тарифного розряду на рівні 852 грн. Це дозволить попередити збільшення обсягу заробітної плати в державному секторі і на державних підприємствах. В ході оглядів виконання програми із спеціалістами МВФ будуть проведені обговорення політики в сфері оплати праці на 2015 р.
- b. Ми скасували підвищення мінімального прожиткового рівня, що використовується для обрахунку пенсій та різноманітних видів допомоги, прив'язаних до пенсій, початково заплановане на липень та жовтень 2014 року. Також ми призупинили індексацію пенсій, що початково планувалася на 1 березня 2014 року.
- c. Буде призупинено прийом на роботу в органи державного управління, що сприятиме скороченню чисельності державного апарату за рахунок природного вибуття і оптимізації персоналу. Виняткові випадки, коли йтиметься про заповнення критично важливих позицій, не перевищуватимуть 1/5 від кількості вакансій, що відкриватимуться, і рішення про це повинні затверджувати відповідні міністерства (що здійснюватимуть також моніторинг виконання).
- d. Спільно із Світовим банком будуть впроваджені зміни в пріоритетності виплат соціальної допомоги з метою переходу від системи надання безадресної підтримки до системи надання цільової допомоги на підставі аналізу матеріального стану.
- e. 10 квітня 2014 року Верховна Рада ухвалила новий Закон «Про державні закупівлі», спрямований на зміцнення державного управління і встановлення механізму стримування та противаг, у т.ч. за рахунок скорочення кількості винятків з вимоги дотримання регулярних конкурсних процедур (**попередній захід.**) Цей закон дозволить заощадити значні суми на державних закупівлях.
- f. Буде скорочено: (i) суму адміністративних і неперіоритетних видатків не-пенсійних соціальних фондів; а також (ii) обсяг трансфертів державним підприємствам
- g. З метою обмеження фіскального ризику і посилення прозорості будуть впроваджені ліміти на видачу гарантій по кредитах органами центрального (державного) управління на рівні не більше 25 млрд. грн. на 2014 р. (**кількісний критерій виконання**). Зазначені гарантії надаватимуться під високо-пріоритетні проекти, де така гарантія потрібна, у тому числі, для розблокування додаткової зовнішньої фінансової допомоги.

Заходи для збільшення надходжень

- a. 27 березня 2014 року Верховна Рада України скасувала вже прийняте рішення про скорочення ставки ПДВ в 2015 р., залишивши ставку ПДВ на рівні 20% (**попередній**

- захід**). Ми також впровадили оподаткування ПДВ лікарських препаратів за ставкою 7 відсотків.
- b. Після проведення внутрішньої дискусії в Уряді та обговорення цього питання з приватним сектором, до кінця вересня 2014 року ми підготуємо пропозицію щодо реформування ПДВ у сільськогосподарському секторі, маючи на меті наблизити режим оподаткування у цьому секторі до загального режиму оподаткування ПДВ (**структурний маяк**). У цьому контексті, ми розглянемо питання про скорочення кількості звільнень від оподаткування ПДВ у сільському господарстві на 2015 рік.
 - c. Для того, щоб перекрити розрив у надходженнях на короткий термін 27 березня 2014 року Верховна Рада України ухвалила рішення про поновлення режиму звільнення від оподаткування ПДВ для експортерів зерна, термін дії якого нещодавно сплив, до 1 жовтня 2014 року (**попередній захід**).
 - d. Було здійснено перегляд відповідного законодавства у частині впровадження єдиної ставки акцизного податку на дизельне паливо (98 та 128 євро за тонну) замість низки ставок, що встановлювались залежно від вмісту сірки (46, 68, 75 і 98 євро за тонну) а також буде здійснена індексація цін на окремі підакцизні товари і групи товарів, що виражаються в абсолютних цифрах.
 - e. Наші рішучі дії, спрямовані на збільшення доходів бюджету, вже дозволили припинити дві великі шахрайські схеми уникнення оподаткування, що залишились від попереднього режиму. Разом із реорганізацією Державної податкової і митної служби це дозволить отримати значні додаткові надходження.
15. **В середньостроковому періоді буде приділятися увага поступовій фіскальній консолідації за рахунок оптимізації витрат, що дозволить посилити довіру і скоротити дисбаланси.** Дуже високе співвідношення державних витрат до ВВП волає про необхідність консолідації за рахунок оптимізації витрат. Наразі розглядаються кроки, спрямовані на посилення ефективності державного сектору, що включають широкий аналіз державного управління і перехід на структуру витрат за результатами діяльності. В кінці квітня очікується приїзд місії МВФ, що здійснить оцінку і надасть рекомендації щодо можливостей і пріоритетів в цій сфері; ключові рекомендації щодо реформування, опрацьовані під час обговорень, будуть включені в нашу програму в ході першого перегляду.
16. **Відповідно до вищезгаданої стратегії цільовий показник кумулятивного структурного фіскального коригування за період до кінця 2016 р. становитиме 2% від ВВП.** Надалі, до кінця 2019 р. плануватиметься поступове уповільнення темпів консолідації. Такий фіскальний шлях враховує слабкіший стан економіки в цьому році при збереженні певної попередньої консолідації для скорочення значних потреб у фінансуванні, посилення довіри і забезпечення підтримки в умовах зовнішніх коригувань. Такий підхід забезпечить неухильне зменшення обсягу державного боргу.
- a. **Зазначений фіскальний шлях передбачає такі загальні кроки із забезпечення фіскального співвідношення.** Ми орієнтуватимемося на цільовий показник сукупного дефіциту сектору загального уряду і НАК «Нафтогаз України» на рівні 8.5 відсотка ВВП у 2014 році, на рівні 6.1 відсотка ВВП – у 2015 році і 4.4 відсотка ВВП у 2016 році. Для сектора загальнодержавного управління цільовий показник фіскального дефіциту в 2014 р. буде відповідати 5.2 відсотка ВВП, в 2015 р. - 4.2 відсотка ВВП, і 3.1 відсотка ВВП у 2016 році. Проміжні цільові показники в середині року, узгоджені з цими річними цільовими показниками, встановлюватимуться як **кількісні критерії ефективності виконання** (Таблиця 3).
 - b. **Щоб вирішити питання накопичених заборгованостей з відшкодування ПДВ, які позбавляють компанії оборотного капіталу, ми випустимо у цьому році державні цінні папери на суму, що не перевищуватиме 16.7 млрд. грн.** У цьому контексті: (i) ми докладатимемо усіх зусиль для того, щоб спочатку визначити шляхи для погашення цих протермінованих заборгованостей з відшкодування ПДВ грошовими коштами; (ii) ця операція буде одноразовою; (iii) усі протерміновані заборгованості, що мають бути погашені цими облігаціями, спочатку пройдуть належну перевірку; (iv) ці облігації будуть використані лише для виплати протермінованих заборгованостей з відшкодування ПДВ, що накопичилися в період до кінця 2013 року; а також (v) ці облігації будуть мати безперешкодне ходження на ринку і випускатимуться під ринковий процент. Наостанок, ми також здійснимо реформу у процесі відшкодування ПДВ, так як це викладено нижче у параграфі 26.

D. Політика в галузі енергетики

17. **Два основні елементи нашої стратегії в галузі енергетики, що спрямовані на досягнення результату, наступні:** (i) поліпшення фінансової ситуації в галузі енергетики з поступовим зменшенням різниці між розмірами тарифів та їх економічно обґрунтованими рівнями та (ii) надання більш адресних субсидій з метою захисту найбідніших верств населення від наслідків підвищення тарифів. Очікується, що ці зусилля підкріплять виконання інших цілей

нашої стратегії в галузі енергетики, а саме: зменшення квазіфіскальних витрат та бюджетних субсидій; утримання під контролем дефіциту рахунку поточних операцій; надання ресурсів та стимулів для підвищення енергоефективності; сприяння внутрішньому виробництву та забезпечення коштів для внутрішніх інвестицій (таким чином стимулюючи зростання та прямуючи до енергетичної незалежності), а також, пом'якшення проблем урядування в галузі енергетики через зменшення можливостей вибору схеми реалізації газу в зв'язку з існуючою різницею в тарифах для різних категорій споживачів.

18. **Зміцнення фінансового стану Нафтогазу та зменшення рівня бюджетного субсидування потребуватиме сталого підвищення тарифів.** Дефіцит Нафтогазу спричинений низькими адміністративними цінами реалізації газу для населення та підприємств ТКЕ. Загальний обсяг субсидій на енергетику в Україні, бюджетних та позабюджетних, в 2012 році за оцінками становив 7½ відсотка ВВП; при цьому, більша частина пільг припадала на відносно добре забезпечені господарства. Брак коштів Нафтогазу призвів також до великої заборгованості перед Газпромом, що загостило проблеми платіжного балансу, а інтереси великих промислових і фінансових груп й надалі стримують процес запровадження необхідних реформ.

- a. **В 2014 році, основним завданням буде нейтралізація негативних наслідків коригування валютного курсу на баланс Нафтогазу а також, обмеження його дефіциту до 3.3 відсотка ВВП.** Ми скоротимо дефіцит бюджету Нафтогазу до 1.9 відсотка ВВП в 2015 році, і плануємо ліквідувати цей дефіцит до 2018 року.
- b. **Однак, у цьому році розрив у фінансуванні НАФТОГАЗу є великим** – 62 млрд. грн., з яких Уряд вже надав 11 млрд. грн. Для покриття решти 51 млрд. грн. буде потрібна додаткова підтримка від Уряду. З цією метою, у Законі про зміни до державного бюджету на 2014 рік буде передбачено випуск «рекапіталізаційних облігацій» на суму 22 млрд. грн. Для того, щоб покрити розрив вчасно, що залишиться, НАФТОГАЗу необхідно буде розробити план погашення великого обсягу заборгованостей перед ГАЗПРОМом на підставі упорядкування витрат, покращення збору доходів та після отримання повного ефекту від цих заходів - за подальшої фінансової підтримки з бюджету.
- c. **З цією метою ми вживемо наступних заходів:** (i) до 10 квітня 2014 року регулятор цін на газ (НКРЕ) ухвалить та офіційно опублікує рішення про підвищення тарифів на газ для кінцевих споживачів – населення, на 56 відсотків із набуттям чинності 1 травня 2014 року; (ii) аналогічним чином, до 18 квітня 2014 року регулятор тарифів на комунальні послуги (НКРКП) ухвалить рішення про підвищення тарифів на теплопостачання для населення - в середньому на 40 відсотків, з набуттям чинності 1 липня 2014 року (**попередній захід**). Ми внесемо усі необхідні законодавчі зміни з тим, щоб у подальшому рішення про підвищення тарифів набували чинності впродовж 40 днів з моменту його оголошення. Досягнення повної собівартості при роздрібних тарифах на газ та теплопостачання знайде своє відображення в рахунках на комунальні послуги для споживачів; це допоможе краще зрозуміти важливість реформи в середньостроковій перспективі.
- d. **Також, 18 квітня 2014 року ми ухвалили та публічно оголосили про рішення щодо підвищення тарифів та спланували його запровадження на період до 2017 року,** графік якого передбачає наступні кроки: (i) в 2015 році ми підвищимо тарифи на газ та теплопостачання для кінцевих споживачів в середньому на 40 відсотків, із вступом у дію з 1 травня; і (ii) після цього, у 2016 та 2017 рр. ми підвищуватимемо ці тарифи в середньому на 20 відсотків на рік у із набуттям чинності нових тарифів 1 травня кожного року, до того часу, поки Нафтогаз не покриє всі свої збитки до 2018 року (**попередній захід**). Для того, щоб вилучити з процесу тарифоутворення політичний компонент, 10 квітня 2014 року Верховна Рада увалила законодавчий акт відповідно до якого встановлення тарифів на теплопостачання у країні є виключною прерогативою НКРКП (**попередній захід**).
- e. **Ми розпочнемо добре скоординовану інформаційну кампанію** з метою інформування населення про необхідність підвищення тарифів. Ця кампанія також пояснюватиме наш підхід щодо більш дієвої соціальної допомоги.
- f. **До 7 квітня, ціни на газ для промислових та бюджетних споживачів було скориговано в контексті фактичних витрат на імпорт газу** з урахуванням нових цін на імпортований газ та коливань валютного курсу.
- g. **Для більш точного відображення фінансового стану Нафтогазу, 3 квітня нами було оголошено тендер на проведення аудиту діяльності Нафтогазу із залученням зовнішнього аудитора.** Аудитор почне роботу впродовж 60 днів з моменту оголошення тендеру. Результати цього аудиту будуть доводитися до відома МВФ протягом 30 днів по завершенні кожного звітного періоду, початково на помісячній основі, починаючи з аудиту даних станом на кінець травня 2014 року, а потім на поквартальній основі, починаючи з кінця вересня і на подальший період (**структурний**

маяк). Це збільшить прозорість Нафтогазу та допоможе забезпечити його поступ в напрямку до поліпшення свого фінансового становища.

- h. **Для зміцнення платіжної дисципліни в галузі теплопостачання**, Верховна Рада ухвалить законодавство, що забезпечить повне і обов'язкове застосування розподільчих рахунків для здійснення платежів за комунальні послуги до кінця червня 2014 року (*структурний маяк*). Платежі від клієнтів надходять на ці рахунки, а потім розподілятимуться між НАФТОГАЗом та підприємствами ТКЕ згідно у заздалегідь встановлених пропорціях, що гарантуватимуть НАФТОГАЗу відшкодування вартості газу у тарифах на теплопостачання. Ми також: (i) розширюватимемо діапазон встановлення в будинках лічильників тепла з 36 до 45 відсотків до кінця 2014 року та засобів контролю на прибудинкових ІТП; а також (ii) відповідно перейдемо до виставлення рахунків на основі споживання замість існуючого використання нормативів. Ми очікуємо, що ці заходи позбавлятимуть підприємства ТКЕ стимулів до завищення оцінки обсягів споживання тепла в житлових приміщеннях та встановлення завищеної ціни для побутових споживачів з метою зменшення їх фінансових витрат.
- i. **Ми очікуємо, що більш глибокі структурні реформи урізноманітнять джерела постачання газу та реформують Нафтогаз** в рамках членства України в Енергетичному співтоваристві. Ми співпрацюватимемо із Світовим банком над визначенням стратегічних пріоритетів, у т.ч. щодо його реструктуризації.
- j. **В тісній співпраці зі Світовим банком ми продовжимо докладати зусиль для розробки програми підвищення енергоефективності** галузі теплопостачання України через підвищення ефективності житлового (енергоефективність будівель, виставлення рахунків на основі споживання), комунального (економічна ефективність виробництва, ефективність транспортування та розподілу тепла) та державного секторів (будинки в державній власності).

19. **Захист найбільш вразливих верств населення від наслідків підвищення тарифів на газ та теплопостачання є пріоритетним напрямком нашої соціальної політики.** Для нейтралізації наслідків підвищення тарифів на газ та теплопостачання для найбільш вразливих верств населення ми вдосконалимо адресний характер наших програм соціальної допомоги в процесі консультацій з фахівцями МВФ та Світового банку. Діюча програма забезпечення житлово-комунальних субсидій, дія якої поширюється домогосподарства, рахунки за комунальні послуги яких перевищують 10/15 відсотків їхнього доходу, забезпечить їм повний захист від наслідків підвищення цін на газ та теплопостачання, а також покриє ті домогосподарства, що потраплять до цієї категорії, опинившись у скрутному становищі. Крім того, щоб забезпечити захист уразливих верств населення, не охоплених діючою схемою, Уряд 5 квітня 2014 року ухвалив рішення про впровадження нової системи соціальної допомоги (*попередній захід*). До 10 квітня 2014 року Уряд передасть МВФ та Світовому Банку проект пропозицій стосовно визначення критеріїв доступу до участі у новій схемі (в рамках якої буде передбачено пакет допомоги на суму 3 млрд. грн.), сум індивідуальної грошової допомоги, способу її доведення до отримувача, а також адміністративних процедур, пов'язаних з отриманням доступу до цієї допомоги. Ця схема набуде чинності 1 липня 2014 року.

Е. Державне урядування, прозорість та бізнес-клімат

20. **Вдосконалення державного урядування, а також підвищення прозорості операцій Уряду та поліпшення бізнес-клімату є найвищим пріоритетом для Уряду.** У той час як нами вживаються різноманітні заходи у інших сферах, спрямовані на стимулювання більш високих темпів стабільного економічного зростання, ми визнаємо, що бізнесовий та інвестиційний клімат в Україні залишається основним гальмом для економічної активності. Слабкість урядування та недостатня прозорість можна побачити у багатьох сферах. До таких проявів можна віднести слабкість системи заходів з боротьби з корупцією, недоліки що стосуються розробки та запровадження законодавчих та нормативних документів, недостатню ефективність судочинства, нормативної бази для боротьби з легалізацією доходів, отриманих незаконним способом/фінансуванням тероризму (AML-CFT), податкового адміністрування, сфери держзакупівель та енергетичного сектора. Існування таких вразливих ланок підриває довіру до Уряду, гальмує притік внутрішніх та зовнішніх інвестицій внаслідок зростання видатків на провадження бізнесової діяльності, і врешті-решт зумовлює скорочення державних доходів. Ми переконані у тому, що якщо негайно не взятися до вирішення цих проблем, ми не зможемо забезпечити досягнення наших економічних цілей.

21. **Багато з цих питань вимагають більш глибокої оцінки та аналізу, щоб можна було запропонувати найбільш ефективний рецепт з точки зору економічної політики.** Відтак, ми звернулися до з проханням про здійснення комплексного діагностичного обстеження, яке має бути завершено до 15 липня за тісних консультацій з фахівцями МВФ, і охоплюватиме систему заходів з протидії корупції, процес розробки та імплементації законодавчих та нормативних актів, питання ефективності судочинства та податкового адміністрування (*структурний маяк*). Більш конкретно, діагностичне обстеження дасть змогу: (i) здійснити оцінку поточних механізмів урядування та існуючих рамкових систем

управління, дозволивши визначити ланки, що потребуватимуть зміцнення та реформування; (ii) сформулювати судження про відносну важливість питань, що будуть сформульовані виходячи з інформації, отриманої у ході діагностики; а також (iii) запропонувати заходи для виправлення ситуації та окреслити часові рамки для їхньої імплементації. Ми вітаємо задоволення експертів МВФ про те, що інші активно працюючі у цій царині міжнародні організації та партнери, які надають допомогу на двосторонній основі, будуть залучені до тісних консультацій в рамках означеного обстеження, а питанню про забезпечення ефективного розподілу зусиль партнерів, що надаватимуть нам допомогу у контексті цієї співпраці, буде приділена належна увага. Ми зобов'язуємося надати повну підтримку у провадженні цього обстеження і продовжити роботу з опрацювання його рекомендацій.

22. Крім того, є ціла низка питань, до вирішення яких ми можемо приступити зараз. Ми:

- a. **до кінця вересня 2014 року встановимо у НБУ специфічні критерії та жорсткі процедури, необхідні для оцінки дотримання вимог щодо бездоганності ділової репутації у контексті виконання стандартів щодо протидії легалізації незаконно отриманих доходів/фінансування тероризму,** включно з вимогою виконання перевірки джерел багатств/коштів власників істотної участі банків.
 - b. **посилимо систему заходів з протидії легалізації незаконно отриманих доходів. У цьому контексті, до кінця вересня 2014 року** – за необхідності, із залученням до консультацій експертів МВФ - піддамо перегляду відповідні закони на предмет їх відповідності до міжнародних стандартів, щоб забезпечити ситуацію, за якої: (i) від банків вимагатиметься здійснювати поглиблену перевірку у режимі «дью ділідженс» ділових стосунків з «політично значущими особами»; (ii) передбачимо кримінальну відповідальність за «відмивання» доходів, отриманих у результаті податкових злочинів; а також (iii) закони щодо дотримання фінансової таємниці не перешкоджатимуть імплементації норм щодо боротьби із легалізацією отриманих злочинним шляхом доходів. Тільки-но буде сформовано законодавчу базу, ми забезпечимо запровадження відповідних норм та дотримання відповідної політики.
 - c. **продовжуватимемо роботу у контексті нашого нещодавнього звернення до Світового банку з проханням про надання допомоги у контексті ініціативи повернення вкрадених активів ("STAR").** Ми працюватимемо із Світовим Банком над розробкою стратегії та плану дій з відстеження та повернення вкрадених активів. Окрім того, за потреби, ми звертатимемося по допомогу до наших міжнародних партнерів.
 - d. **консультуючись з МВФ та іншими міжнародними партнерами, підготуємо стратегію до кінця червня 2014 року поліпшення податкової дисципліни для отримувачів високих доходів, а також тих, хто має закордонні активи.**
 - e. **приділимо увагу вирішенню питання про затримки і низьку прозорість процесу надання відшкодування ПДВ.** Це питання має давню історію, і спричинило до виникнення проблем урядування. Ми зобов'язуємося вжити наступних заходів на підтримку забезпечення більш системного, своєчасного та прозорого підходу до виплати відшкодування ПДВ: (i) запровадження системи автоматичного відшкодування ПДВ для низько-ризикових платників податків, не вдаючись до перевірок передоплати чи аудиту вимог на відшкодування ПДВ (до кінця червня 2014 року); (ii) відновимо практику публікації обсягів вимог на відшкодування ПДВ, обсягів відшкодування до виплати, і протермінованої заборгованості з відшкодування ПДВ, а також виплат відшкодування (у т.ч. здійснених автоматично) (до кінця червня); (iii) проаналізуємо можливості вдосконалення ефективності ІТ-систем для управління процесом відшкодування; (iv) переформулюємо критерій надання відшкодування ПДВ, при'язаний до рівня зарплати платника податку, щоб він безпосередньо стосувався проблеми зниження зарплати у звітах; (v) вживемо заходів для того, щоб усі великі платники податків, що адмініструються Бюро великих платників податків, автоматично вносилися до автоматизованої системи (на початковому етапі це стосується сумлінних платників податків, що адмініструються в Бюро великих платників податків; (vi) у відповідності до вимог Податкового Кодексу, заборонимо практику спонукання до авансової сплати податку на прибуток підприємств в обмін на відшкодування ПДВ - на підтвердження цього факту до кінця червня 2014 року Державна Податкова Служба випустить інструкцію, яку буде доведено до усіх податкових інспекцій.
- 23. Ми також визнаємо необхідність інших заходів для вирішення питання несприятливого бізнес-клімату та стимулювання більш високих темпів економічного зростання в Україні.** Регулятивне середовище в Україні є занадто ускладненим, що зумовлює непотрібні витрати при веденні бізнесу. У контексті переглядів програми – за координування зусиль із Світовим Банком та ЄБРР - буде розроблено відповідні заходи.

IV. ЗАПОБІЖНІ МЕХАНІЗМИ

28. Ми визнаємо, наскільки важливо завершити актуалізацію оцінки захисних механізмів НБУ до першого перегляду програми за угодою «стенд-бай». Для того, щоб полегшити виконання цього завдання, ми уповноважили зовнішніх аудиторів НБУ надати усю необхідну інформацію та провести необхідні дискусії безпосередньо з експертами МВФ. Наразі зовнішній аудитор НБУ проводить спеціальний аудит міжнародних резервів центром уваги якого є питання структури та обтяжень золотовалютних резервів. Звіт за його результатами має бути завершено до 1 травня. Ми також зобов'язуємося забезпечити прийом місії з питань оцінки захисних механізмів і без зволікань надати цій місії усю інформацію згідно її запитів, у т.ч. інформацію, що стосується банків-кореспондентів і розміщення іноземних резервів. Ми приділимо увагу вирішенню питань, що залишилися нез'ясованими від часу проведення оцінки захисних механізмів у 2011 році. Зокрема, ми вживемо кроків для того, щоб посилити функції НБУ щодо управління, здійснення контролю та внутрішнього аудиту. 4 квітня Рада НБУ призначила незалежний комітет з питань аудиту, до складу якого увійшли два члени з поза меж НБУ, з чітко виписаними повноваженнями щодо забезпечення ретельного нагляду за фінансовою звітністю, процесами аудиту та системами внутрішнього контролю в НБУ (**попередній захід**). Ми також проаналізуємо законодавчу базу НБУ на предмет забезпечення фінансової автономії центрального банку, і запровадимо вимогу щодо незалежності членів Ради НБУ до кінця вересня 2014 року. Також, до кінця 2014 року ми підготуємо звіт про стан справ та кроки, вжиті для запровадження рекомендацій зовнішнього аудиту стосовно стандартів якості і до кінця вересня 2014 року оберемо фірму для проведення зовнішнього аудиту фінансової звітності НБУ.

V. МОНИТОРИНГ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ

30. Моніторинг запровадження програми буде здійснюватися через контроль виконання попередніх заходів, у формі переглядів (які спочатку відбуватимуться кожні два місяці, потім поквартально), дотримання кількісних критеріїв ефективності та індикативних цілей, та структурних «маяків». Поетапний розподіл отримання коштів в рамках угоди та графік переглядів програми викладені у Таблиці 2. Перший перегляд програми за двомісячний період буде заплановано на липень 2014 року, і буде здійснюватися на основі інформації про дотримання кількісних цільових показників та виконання структурних «маяків» станом на кінець травня 2014 року. У контексті усіх переглядів програми кількісні критерії ефективності включатимуть: верхню межу на касовий дефіцит сектора загальнодержавного управління, а також об'єднаний дефіцит сектора загальнодержавного управління плюс дефіцит НАФТОГАЗу; верхню межу на обсяг гарантованого державою боргу; нижню межу на зміну наростаючим підсумком ЧМР; верхню межу на зміни наростаючим підсумком ЧВА а також критерій ненакопичення сектором загальнодержавного управління заборгованостей з погашення зовнішнього боргу. Виклад попередніх заходів та структурних «маяків» подається у Таблиці 1. Кількісні цільові показники станом на контрольні дати на період до кінця грудня 2014 року, а також критеріїв ефективності, що застосовується на постійній основі, виписані у Таблиці 3. Порозуміння, досягнуте між органами влади України та експертами МВФ щодо кількісних критеріїв та структурних заходів, викладених у даному Меморандумі, додатково конкретизуються у Технічному Меморандумі про Взаєморозуміння (TMU), що додається до цього Меморандуму.

Таблиця 1. Україна: Запропоновані попередні заходи та структурні "маяки" 1/
Дата виконання

Попередні заходи

НБУ ухвалить нормативний акт, який постановлятиме, що офіційний обмінний курс обраховуватиметься як зважене середнє значення курсів за операціями на міжбанківському ринку того ж дня	31 березня 2014 року
НБУ проінструктує 35 банків України започаткувати діагностичне обстеження на основі даних за кінець грудня 2013 року та за Технічним Завданням, розробленим НБУ	15 квітня 2014 року 4 квітня 2014 року
НБУ відкличе Постанову №109 і оголосить чіткий графік, за погодженням з експертами МВФ, поступового згортання чистої відкритої валютної позиції банків впродовж періоду 20 місяців, починаючи з 1 травня 2014 року.	
Уряд ухвалить пакет заходів з мобілізації додаткових надходжень та скорочення видатків бюджету на загальну суму не менше 45 млрд. грн. і запровадить їх у дію шляхом ухвалення доповнень до «Закону про бюджет на 2014 рік» .	27 березня 2014 року
Верховна Рада ухвалить новий закон про державні закупівлі з метою вдосконалення урядування та зміцнення механізму стримування та протидії, у т.ч. за рахунок скорочення кількості винятків щодо дотримання регулярних конкурсних процедур.	27 березня 2014 року 27 березня 2014 року
Верховна Рада України ухвалить відміну вже прийнятого рішення про скорочення ставки ПДВ у 2015 році і збереже ставку оподаткування ПДВ на рівні 20 відсотків.	
Верховна Рада України ухвалить рішення про продовження режиму спеціального оподаткування ПДВ для експортерів зерна, строк дії якого нещодавно вичерпався, до 1 жовтня 2014 року	
Ми вживемо заходів, щоб: (i) регулятор цін на газ НКРЕ ухвалив та офіційно оприлюднив рішення про підвищення тарифів на газ для кінцевих споживачів серед населення на 56 відсотків з набуттям чинності 1 травня 2014 року; (ii) аналогічним чином, регулятор ринку комунальних послуг (НКРКП) ухвалив рішення про підвищення тарифів на тепlopостачання для населення на 40 відсотків у середньому, з набуттям чинності 1 липня 2014 року .	18 квітня 2014 року
Також ми публічно оголосимо про рішення і сплануємо графік підвищення тарифів на період до кінця 2017 року, що передбачатиме наступні етапи: (i) у 2015 році ми підвищимо тарифи на газ та опалення на рівні кінцевого споживача у середньому на 40 відсотків, з набуттям чинності 1 травня; і (ii) у починаючи з того моменту й надалі ми підніматимемо ці тарифи у середньому на 20 відсотків щорічно, з набуттям чинності цього рішення 1 травня кожного року до того часу, поки до 2018 року не буде ліквідовано збитки НАФТОГАЗу.	10 квітня 2014 року
Для того, щоб вилучити з процесу тарифоутворення політичний компонент, Верховна Рада ухвалить законодавчий акт, відповідно до якого встановлення тарифів на тепlopостачання у країні буде виключною прерогативою НКРКП	
З метою захисту вразливих домогосподарств, Уряд ухвалить рішення про впровадження нової схеми соціального захисту, про яку йдеться у параграфі 23.	5 квітня 2014 року
Рада НБУ створить незалежний комітет з питань аудиту з чітко вписаними повноваженнями, який забезпечуватиме ретельний	4 квітня 2014 року

Структурні "маяки"

Дата виконання

Завершити проведення діагностичних обстежень та аналіз бізнес-планів 15 найбільших банків, як викладено у параграфі 15

31 липня
2014 року

Якщо наявні акціонери, які пройшли перевірку професійної придатності і бездоганності ділової репутації не бажатимуть або не зможуть внести у повному обсязі кошти для рекапіталізації слабого банку, для відновлення його платоспроможності можливо буде використати державні кошти, діючи відповідно до чітких критеріїв. Уряд та НБУ узгодять ці критерії з експертами МВФ

31 травня
2014 року

Уряд повинен бути підготований до управління пакетами акцій, які належать йому у фінансовому секторі на випадок необхідності задіяння державних коштів, - і з цією метою у Міністерстві фінансів буде створено спеціальний підрозділ

30 вересня
2014 року

Після проведення внутрішньої дискусії в Уряді та обговорення цього питання з приватним сектором, ми підготуємо пропозицію щодо реформування ПДВ у сільськогосподарському секторі, маючи на меті наблизити режим оподаткування у цьому секторі до загального режиму оподаткування ПДВ

30 вересня
2014 року

Для більш точного відображення фінансового стану Нафтогазу, НАФТОГАЗ до 3 квітня оголосить тендер на проведення аудиту діяльності Нафтогазу із залученням зовнішнього аудитора. Аудитор має приступити до роботи впродовж 60 днів з моменту проведення тендеру. Результати цього аудиту будуть доводитися до відома МВФ протягом 30 днів з моменту закінчення кожного звітного періоду, початково на помісячній основі, починаючи з аудиту даних станом на кінець травня 2014 року, а потім на поквартальній основі, починаючи з даних станом на кінець вересня і на подальший період

До 30 червня 2014 року, і
потім – до жовтня включно
– щомісяця; після цього -
поквартально

З метою зміцнення платіжної дисципліни в галузі теплопостачання, Верховна Рада ухвалить законодавство, що забезпечить повне і обов'язкове застосування розподільчих рахунків для платежів за комунальні послуги.

Кінець червня
2014 року

Проводячи тісні консультації з фахівцями МВФ, завершити комплексне діагностичне обстеження, яке охоплюватиме систему заходів з протидії корупції, процес розробки та імплементації основних законодавчих та нормативних актів, які можуть справити вплив на бізнес-клімат, ефективність судочинства та податкового адміністрування, як описано у параграфі 25.

15 липня 2014 року

1/ Додаткові структурні маяки буде запропоновано під час першого перегляду програми

Table 2. Україна: Доступ до фінансування та його розподіл відповідно до етапів запровадження програми за угодою "стенд-бай"

Дата	Сума закупки коштів		Умови
	Млн. СПЗ	Відсотків квоти	
30 квітня 2014 року 1/25 липня 2014 року 25 вересня 2014 року 15 грудня 2014 року 15 березня 2015 року 15 червня 2015 року 15 вересня 2015 року 15 грудня 2015 року 15 березня 2016 року	2,058.00	150.00	Ухвалення угоди Радою Директорів МВФ
	914.67	66.67	Завершення першого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець травня 2014 року
	914.67	66.67	Завершення другого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець липня 2014 року
	914.66	66.67	Завершення третього перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2014 року
	1,372.00	100.00	Завершення четвертого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець грудня 2014 року
	1,372.00	100.00	Завершення п'ятого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець березня 2015 року
	1,372.00	100.00	Завершення шостого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець червня 2015 року
	1,372.00	100.00	Завершення сьомого перегляду та дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2015 року
Загалом	10,976	800.00	

Джерело: Оцінки експертів МВФ.

1/ з них – 1,290 СПЗ на підтримку бюджету

Таблиця 3. Україна: Кількісні цільові програмні показники 1/
(На кінець періоду; в млн. гривень, якщо не зазначено інакше)

	2014				
	Березень	Травень	Липень	Вересень	Грудень
	оціночно	Критерії ефективності		Індикативні цільові показники	
I. Кількісні критерії ефективності					
Верхня межа касового дефіциту сектору загальнодержавного управління (- означає профіцит) 2/	18,000	31,000	47,500	59,000	78,000
Верхня межа касового дефіциту сектору загальнодержавного управління включно з НАК «Нафтогаз» (- означає профіцит) 2/	28,200	44,700	69,200	94,800	128,500
Нижня межа на зміну наростаючим підсумком рівня чистих міжнародних резервів (в млн. доларів США) 3/ 4/	10,640	-1,273	1,096	266	-687
Верхня межа на зміну наростаючим підсумком чистих внутрішніх резервів НБУ 3/ 4/	212,508	36,383	21,292	29,685	51,527
Верхня межа на обсяг гарантованого державою боргу 2/	0	25,000	25,000	25,000	25,000
II. Постійно діючий критерій ефективності					
Ненакопичення заборгованості за новими зовнішніми борговими виплатами сектором загальнодержавного управління 2/	0	0	0	0	0
III. Індикативні цільові показники					
Верхня межа на зміну наростаючим підсумком рівня грошової бази 3/	329,061	22,438	33,303	32,593	44,003
Верхня межа на накопичення заборгованості з відшкодування ПДВ, чисте накопичення 5/	21,700	0.0	0.0	-2,500	-5,000
IV. Довідково					
Зовнішнє проектне фінансування 2/	89	22,300	31,400	31,400	31,400
Позики НБУ, надані ФГВФО, та покупка державних облігацій, випущених з метою фінансування ФГВФО або рекапіталізації банків 3/	0	0	0	0	15,000
Державні облігації на рекапіталізацію банків 3/	0	0	0	0	15,000
Обсяг бюджетної заборгованості засоціальними виплатами 2/	0	0	0	0	0
Отримані кошти за програмами міжнародної допомоги, за винятком МВФ (в млн. доларів США) 3/ 4/	1,099	1,150	4,746	5,786	6,286
Відсоток, який має застосовуватися у механізмі коригування	...	100	100	75	75
Купівля Нафтогазом іноземної валюти у НБУ для погашення заборгованості зі сплати за газ Газпрому та випуску Євробондів зі строком погашення у вересні 2014	813	2,160	2,160	3,830	4,830

року (в млн. доларів США) 3/ Купівля НБУ казначейських облігацій, випущених урядом з метою рекапіталізації Нафтогазу 3/4/ Фінансування від міжнародних організацій та від офіційних двосторонніх кредиторів, надане Нафтогазу на фінансування інвестиційних проектів 2/ Чисті трансфери від Газпрому (авансова плата за транзит) 2/ Заборгованість перед Газпромом за імпорт газу (в млн. доларів США) 6/ Верхня межа на обсяг облігацій випущених для оплати заборгованості з відшкодування ПДВ 2/ Обмінний курс гривні до долару США за програмою	11,100	23,662	23,662	41,956	52,911
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
	2,160	0	0	0	0
	0	16,700	16,700	16,700	16,700
	10.9546	10.9546	10.9546	10.9546	10.9546

Джерела: Органи влади України; розрахунки та прогнози експертів Фонду.

1/ Визначення та корелятори наведені в Технічному Меморандумі про взаєморозуміння (ТМУ).

2/ Цільові показники та прогнози подаються як зміни наростаючим підсумком, рахуючи з кінця 2013 року. Дані за березень відображають зміни від кінця грудня 2013 року.

3/ Цільові показники та прогнози подаються як зміни наростаючим підсумком, рахуючи з 1 квітня 2014 року. Дані за березень відображають абсолютні рівні станом на кінець березня 2014 року

4/ Обраховано за програмними обмінними курсами, поданими у Технічному Меморандумі.

5/ Цільові показники та прогнози подаються як зміни наростаючим підсумком, рахуючи з 1 січня 2014 року. Дані за березень відображають абсолютні рівні станом на кінець березня 2014 року. МінФін випустить ПДВ-облігації на суму 16.7 млрд. грн. для врегулювання заборгованості з відшкодування ПДВ, накопиченої станом на 31 грудня 2013 року.

6/ Цільові показники та прогнози подаються як зміни наростаючим підсумком, рахуючи з моменту ухвалення програми Радою Директорів МВФ. Дані за березень відображають абсолютні рівні станом на кінець березня 2014 року.